

EVALUATIE VAN HET HUISHOUDELIJK AFVALBELEID 2021

Gemeente Helmond

EVALUATIE VAN HET HUISHOUDELIJK AFVALBELEID 2021

Gemeente Helmond

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1. Inleiding	5
2. Inventarisatie en evaluatie	6
2.1 Dienstverlening	6
2.2 Milieurendement	8
2.2.1 Inzamelresultaten	8
2.2.2 Mate van afvalscheiding	10
2.2.3 Effect van de Corona crisis	10
2.2.4 Verbeteren van de GFT inzameling	11
2.2.5 De GRIP wagen	11
2.3 Kosten	12
3. Conclusie	13
Bijlage 1: Vastgesteld beleid Fase 2	14

Samenvatting

Gemeente Helmond volgt de Rijksdoelstelling voor afval en afvalscheiding (VANG-doelstelling). De ambitie is om afval zoveel als mogelijk te voorkomen en dat wat toch wordt aangeleverd zo goed mogelijk te scheiden. Het doel is minstens 75% afvalscheiding in 2020 en uiteindelijk nauwelijks tot geen restafval meer in 2050. In deze inventarisatie en evaluatie wordt de huidige stand van zaken over de afvalinzameling in gemeente Helmond en de mate van afvalscheiding geëvalueerd. Heeft de invoering van het vastgestelde afvalbeleid voor fase 2 sinds het begin van 2021 geleid tot positieve resultaten? En hoe doet de gemeente het eigenlijk ten opzichte van de VANG-doelstelling? Deze vragen zijn in deze evaluatie uitgewerkt. Het betreft een voorlopige evaluatie op basis van de eerste 6 maanden van 2021. Een definitieve evaluatie van het beleid voor fase 2 volgt begin 2022.

Hier volgt puntsgewijs een samenvatting van de uitkomsten van de evaluatie.

- 🌿 Vóór invoering van het afvalbeleid voor fase 2 werd gemiddeld 510 kilo afval per inwoner per jaar ingezameld, waarvan 195 kilo ongescheiden fijn restafval en 47 kilo ongescheiden grof restafval op de milieustraat. Huishoudens leverden gemiddeld 53% van hun afval gescheiden aan.
- 🌿 Vanaf de invoering van het aangepaste afvalbeleid fase 2 biedt een inwoner gemiddeld ca. 480 kilo afval per jaar aan, waarvan 133 kilo ongescheiden restafval en 27 kilo ongescheiden grof restafval op de milieustraat. Huishoudens leveren nu gemiddeld 67% van hun afval gescheiden aan.
- 🌿 De verwachting voor fase 2 was een aanbod van 152 kg/inw/j fijn + grof restafval en een scheidingspercentage van 68%. De resultaten in de eerste 6 maanden van 2021 komen dicht in de buurt van deze verwachting.
- 🌿 De VANG-doelstelling bedraagt 75% afvalscheiding en wordt nog niet gehaald. Daarom is het van belang om andere mogelijkheden, die het aanbod van (rest)afval verlagen en afvalscheiding verbeteren, te onderzoeken.
- 🌿 De mate van afvalscheiding van de volgende stromen kan beter, deze stromen komen nu nog relatief veel in het restafval voor: Gft-afval (voornamelijk voedselresten), textiel en plastic en drankkartons. Middels meer aandacht voor deze stromen in communicatieve uitingen en de geplande aanpak voor afvalscheiding van GFT in de hoogbouw in het tweede kwartaal kunnen naar verwachting de doelen voor fase 2 in 2021 of 2022 gerealiseerd worden.

De volgende tabel geeft een overzicht van de genomen maatregelen, de verwachtingen en de observaties.

Tabel: Verwachting en resultaat van het afvalbeleid fase 2 in de eerste 6 maanden van 2021.

Maatregel*	Verwachting	Resultaat
Verhogen communicatie	Ter ondersteuning van het beleid, doelgericht en frequenter communiceren.	Een communicatieplan is gereed en wordt reeds uitgevoerd.
Diftar alleen voor de laagbouw	Scheidingspercentage van 68% en gemiddeld 152 kg/inw/j restafval	Scheidingspercentage van 67% en gemiddeld 160 kg/inw/j
GFT inzameling verbeteren	17 kg/inw/j betere scheiding, met name voor de hoogbouw en appartementen.	Gerealiseerd 12 kg/inw/j verbetering. Scheiding voor de hoogbouw is gepland voor het najaar van 2021.
Inzet afvalcoach + GRIP wagen	Hogere mate van afvalscheiding + verbetering van het straatbeeld.	2*1 week inzet leverde 0,75 kg/inw/j op. Er kwamen 1.550 bezoekers langs. De bekendheid is nog gering en kan verbeterd worden in samenhang met de KCA-wagen.
Verscherpt toezicht Milieustraat	lager aanbod grof afval op de milieustraat	Verlaging van grof restafval van 47 kg/inw/j naar 27 kg/inw/j.
Alle maatregelen	Verlaging kosten per huishouden van 7,40 tot 9 per jaar.	Verlaging kosten per huishouden van 4, - in het eerste kwartaal.

*Zie bijlage 1 voor het vastgestelde beleid voor fase 2.

Uit de resultaten blijkt dat de gemeente Helmond goed op weg is naar de beoogde doelstelling van het aangepaste afvalbeleid fase 2. Er kan worden gesteld dat de doelstellingen zullen worden behaald in 2021/2022. Als dat het geval is, kan in 2022 al verder gekeken worden naar maatregelen voor fase 3, om daarmee uiteindelijk de gestelde VANG doelen te halen.

1. Inleiding

In 2014 is de Kadernotitie Afvalbeleid 2014-2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierin zijn de ambities van het afvalbeleid in Helmond vastgesteld tegen de toen geldende landelijke ontwikkelingen. Inmiddels zijn de landelijke doelstellingen flink aangescherpt. Het streven is een circulaire economie met meer grondstoffen en hergebruik en minder restafval. De gemeente Helmond wil aan de landelijke doelstellingen, en de gestelde ambities in de Kadernota voldoen. In lijn met deze ambities heeft gemeente Helmond een gefaseerd plan opgesteld waarin stapsgewijs de doelstelling behaald kan worden.

Na het succesvol implementeren van Fase 1, heeft gemeente Helmond verdere maatregelen getroffen in fase 2. Fase 2 is per 1 januari 2021 ingevoerd. Bijlage 1 geeft een samenvatting van het voor Fase 2 vastgestelde beleid. Dit rapport dient als evaluatie van de tot nu toe behaalde resultaten. In de periode van een jaar kunnen de resultaten nog enigszins verschuiven. De conclusies zijn daarmee nog niet definitief. Zij zullen begin 2022 in definitieve vorm gerapporteerd worden.

De gemeente Helmond volgt de Rijksdoelstelling voor afval en afvalscheiding welke bekend is als VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstof). De VANG-doelstelling schrijft voor dat iedere inwoner in 2020 maximaal 100 kg restafval (fijn+grof) mag aanleveren en het hergebruikpercentage voor huishoudelijk afval 75% dient te bedragen. In 2025 mag vervolgens nog maar maximaal 30 kilo restafval per inwoner worden aangeleverd, zoals gesteld is in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3). In 2050 moeten we met elkaar een circulaire economie hebben, waarin afval nauwelijks nog bestaat. Deze doelstellingen vragen naast een evaluatie van het huidige beleid ook om een doorkijk naar de toekomst.

2. Inventarisatie en evaluatie

In dit hoofdstuk wordt een samenvatting van de prestaties van de gemeente Helmond gegeven aan de hand van de afvaldriehoek, bestaande uit: service(dienstverlening), milieu en kosten. Het betreft hierbij de resultaten in de eerste 6 maanden van het jaar, na invoering van de maatregelen (per 1 januari 2021).

2.1 Dienstverlening

Binnen de evaluatie is het relevant om te kijken naar de inzamelmiddelen die inwoners ter beschikking hebben om afval en grondstoffen te scheiden. Een overzicht van de beschikbare inzamelmaterialen wordt in het onderstaande figuur weergegeven. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de situatie voor invoering van de maatregelen gekoppeld aan fase 2 en de huidige situatie.

Tabel 2-1: inzamelmiddelen en service wijzigingen op basis van de kadernotitie: Afvalbeleid fase 2.

Fractie	Voor Fase 2		Huidige situatie	
	Laagbouw	Hoogbouw	Laagbouw	Hoogbouw
Restafval	Minicontainer met een chip van 140L per hh. Uitbreiding tot 240L mogelijk.	Onder- en bovengrondse containers met toegangscontrole of sleutel	Idem + diftar	Idem, diftar in voorbereiding
	ophaalfrequentie = 26x/jaar			
Groente-, fruit en tuinafval (GFT)	Minicontainer van 140L per hh. Uitbreiding tot 240L mogelijk.	GFT-scheiding op aanvraag. Geen actieve stimulans.	Idem	Idem, GFT-scheiding in voorbereiding*
	ophaalfrequentie = 26x/jaar			
Verpakkingen (plastic, drankkartons en blik (PMD))	Zakken	Verzamelcontainers. indien geen ruimte; zakken.	Idem	Idem
	ophaalfrequentie = 26x/jaar			
Oud papier en karton (OPK)	Minicontainers van 140L of 240L. + aantal berglocaties bij verenigingen	Onder- en bovengrondse containers + berglocaties bij verenigingen	Idem	Idem
	Ophaalfrequentie = 12x/jaar			
Glas	66 verzamelcontainers op 33 locaties			
Textiel	65 verzamelcontainers op 48 locaties			
Grof huishoudelijk afval	Milieustraat (max: 2m3) of ophalen tegen betaling (€61, -)		Idem + Toegang tot de milieustraat door middel van e-herkenning. + 4x/jaar inzet van de GRIP-wagen.	

*Bij appartementen en Brandevoort de Veste wordt in de loop van 2021 de inzameling van GFT-afval gestart.

De belangrijke verschillen in de dienstverlening ten opzichte van de situatie vóór de maatregelen voor fase 2 zijn het gevolg van het vastgestelde beleid (zie Bijlage 1). Per maatregel kan dat als volgt worden toegelicht:

- ✱ **Verhogen van de communicatieve inzet:** Er is een communicatieplan uitgewerkt. In het tweede kwartaal zijn de eerste resultaten hiervan zichtbaar geworden middels posters, video's, een game en de inzet van social media. Na de zomervakantie zal de campagne zichtbaar worden. De boodschap wordt dan continu uitgedragen.

- Diftar als inzamelstrategie:** Diftar is ingevoerd voor de laagbouw, en in voorbereiding voor de hoogbouw. De tarieven waren en zijn als volgt:

	Tarief 2020	Vast tarief 2021	Variabel tarief 2021	Opmerking
Laagbouw 140 liter	€ 213,12	€ 197,46	€ 5,00/lediging	Vanaf 7 ^e lediging*
Laagbouw 240 liter	€ 246,72	€ 219,06	€ 8,60/lediging	Vanaf 7 ^e lediging*
Hoogbouw	€ 213,12	€ 237,46**		Nog geen diftar

*Voor de 1^e restafvalcontainer. Voor elke extra restafvalcontainer geldt het variabele tarief per lediging vanaf de 1^e lediging.

**Berekend op basis van 14* ledigen 140 liter restafvalcontainer. De hoogbouw kan haar GFT nog niet scheiden.

- GFT inzameling verbeteren:** Voor alle Helmonders die gebruik maken van een verzamelcontainer voor restafval, zal in de loop van 2021 de inzameling van groente-, fruit- en tuinafval (GFT) gestart worden. Zij hoeven dit dan niet meer bij het restafval te doen.
- Inzet GRIP-wagen en afvalcoach:** De GRIP wagen is in april voor de 1^e maal ingezet. Eind juni is de 2^e inzet geweest. De doelstelling is deze 4* per jaar in te zetten en daarbij ook te communiceren over het afvalbeleid. Hiervoor worden afvalcoaches ingezet als onderdeel van het communicatieplan.
- Optimalisatie van de milieustraat:** Het afsprakensysteem voor de milieustraat dat vanwege corona is ingevoerd, blijft ook in 2021 bestaan. Dit betekent dat er vooraf een afspraak moet worden ingepland. De afspraakbevestiging is het toegangsbewijs. Zo kunnen alleen Helmondse inwoners gebruikmaken van de milieustraat. En het voorkomt drukte en lange wachtrijen aan de poort. Op dit moment gelden voor de milieustraat nog de tarieven van vorig jaar. In de loop van 2021 is beoogd het toegangstarief aan te passen middels een staffeltarief als de milieustraat meer dan 4 keer per kalender jaar wordt bezocht met afval uit categorie 2 of 3 of met matrassen. Voor categorie 1 afval blijven deze bezoeken gratis, ongeacht hoe vaak men komt.

Uit de evaluatie van het nieuwe Helmonds afval beleid valt een positief resultaat te herleiden op het afvalaanbod. Het aantal ledigingen van de restafval containers is met 52% afgenomen. Figuur 2-1 is geeft hier een overzichtelijke weergave van. Zoals te zien is, is de hoeveelheid ledigingen van de minicontainers voor GFT nagenoeg gelijk gebleven. Een eerste indicatie van beter scheiden door de inwoners kan hier uit getrokken worden. De beleving van de inwoners over de genomen maatregelen is nog niet gemeten en daarom nog niet bekend.

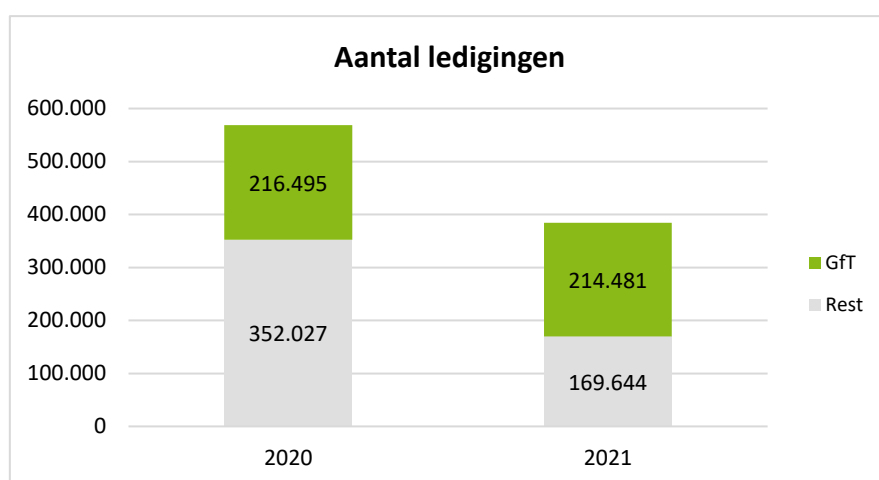

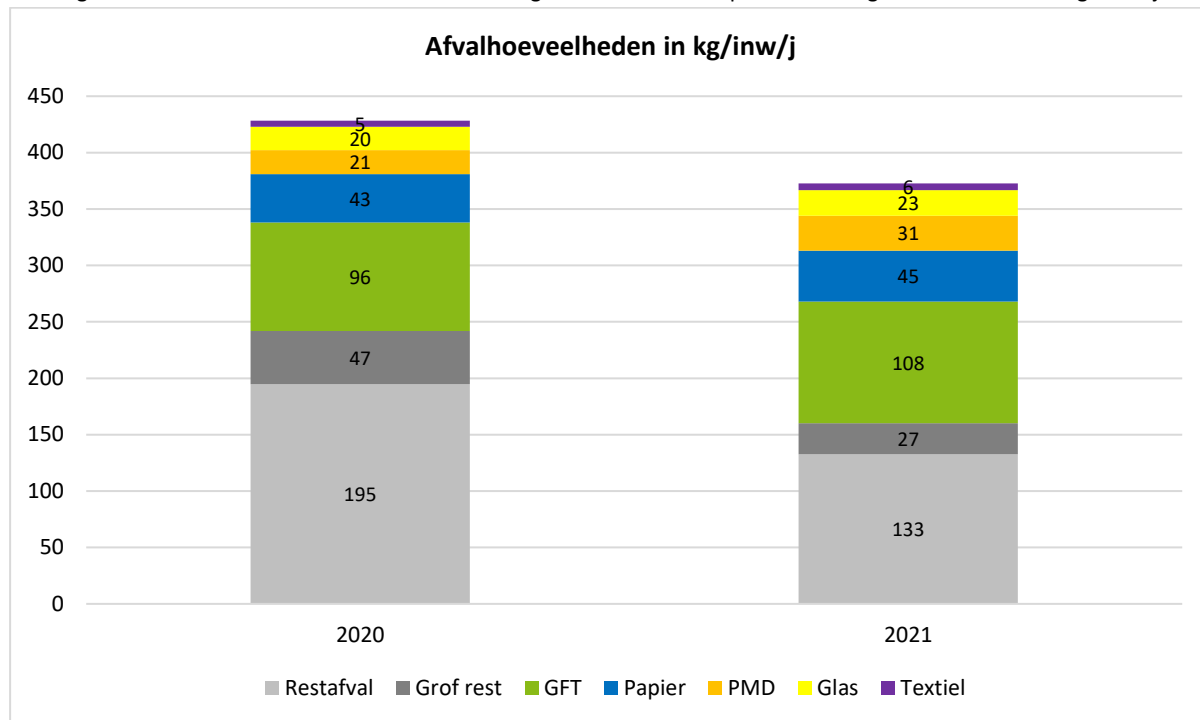
Fig. 2-1. Aantal ledigingen van minicontainers in de 1^e 6 maanden van 2020 en 2021. Duidelijk zichtbaar is het effect van diftar op het aanbod van restafvalcontainers, dat met 52% afgenomen is.

2.2 Milieurendement

De maatregelen vanuit fase 2 worden geacht een sterk effect te hebben op behaald milieurendement in de gemeente. De hoeveelheid restafval moet flink dalen en het aandeel gescheiden grondstoffen zou toe moeten nemen. De milieuprestaties in de eerste 6 maanden van 2021 worden in deze paragraaf inzichtelijk gemaakt.

2.2.1 Inzamelresultaten

In de figuur 2. 2 worden de inzamelresultaten van de gemeente Helmond per fractie vergeleken met het voorgaande jaar.

Figuur 2.2 Resultaten van Helmond in de eerste 6 maanden van 2021 in vergelijking met dezelfde periode in 2020. De resultaten zijn geëxtrapoleerd om een beeld te geven van het resultaat op jaarbasis (kg/inw/j).

Zoals te zien is in de afbeelding zijn er een aantal veranderingen binnen het aanbod merkbaar na het invoeren van het nieuwe afvalbeleid. Kort samengevat vallen de volgende verschuivingen op:

- 🌿 Er een positieve verandering in het aanbod van de hoeveelheid restafval. Er wordt 62 kg/inwoner minder restafval aan huis (omgerekend op jaarbasis) aangeboden. Dit is een direct gevolg van het diftar systeem.
- 🌿 Het aanbod aan grofvuil bij de milieustraat is met 20 kg/inwoner afgenomen na invoeren van de nieuwe maatregelen. Dit betreft vooral de controle aan de poort waardoor alleen inwoners van Helmond nog op de milieustraat terecht kunnen.
- 🌿 De hoeveelheid GFT-afval is toegenomen met 12 kg/inw/jaar, PMD met 10 kg/inw/j en glas met 3 kg/inw/j.
- 🌿 De overige fractie vertonen een kleine doch positieve trend na het invoeren van de maatregelen.

Tabel 2-2 geeft een cijfermatig beeld op de resultaten van het afvalbeleid. Deze tabel heeft betrekking op de eerste 6 maanden van 2020 en 2021.

Tabel 2.2 Ingezamelde hoeveelheid restafval en gescheiden afvalstromen in gemeente Helmond (in kg/inw/j)

Afvalstroom (kg/inw/j)*	2020	2021	Mutatie	Vang-doelstelling 2020
Ongescheiden restafval (fijn)	195	133	- 62	

Ongescheiden restafval (grof)	47	27	-20	
Totaal restafval (ongescheiden)	242	160	-82	100
Fijn afval gescheiden	186	212	+ 26	
Grof afval gescheiden**	82	108	+ 26	
Totaal gescheiden afval (A)	268	320	+ 52	
Totaal afval (B)	510	480	- 30	
Mate van afvalscheiding (A/B)	53%	67%		75%

* Om de vergelijking te kunnen maken zijn de inzamelcijfers tot en met juni doorgetrokken voor het restant van het jaar. Hierbij is uitgegaan van een gemiddeld aanbod. De verwachting is echter dat bepaalde ontwikkelingen (meer GFT in de zomer) een nog positiever effect hebben op de behaalde resultaten.

Zoals uit de bovenstaande tabel en figuur blijkt is er sprake van een positieve verandering in de mate van afvalscheiding. Het ongescheiden restafval is afgenomen en de verschillende gescheiden stromen zijn juist toegenomen. Hieruit blijkt dat de gemiddelde bewoner van gemeente Helmond beter is gaan scheiden na het invoeren van het afvalbeleid. De mate van afvalscheiding (het scheidingspercentage) is toegenomen van 53% naar 67%.

In de volgende tabel wordt per deelstroom de verwachting en het behaalde resultaat tot dusver weergegeven.

Tabel 2.3 Ingezamelde hoeveelheid restafval en gescheiden afvalstromen in gemeente Helmond (in kg/inw/j)

Afvalstroom (kg/inw/j)*	2020	2021 (1 ^e 6 maanden)	Verwachting Fase 2*	Doelstelling
Restafval	242	160	152	100
GFT-afval	96	108	135	
OPK (papier en karton)	43	45	51	
Textiel	5	6	6	
PMD (verpakkingen)	21	31	33	
Scheidingspercentage	53%	67%	68%	75%

*Zie bijlage 1 en de Kadernotitie Afvalbeleid Fase 2.

Er komen een aantal opvallende punten naar voren:

- 🌱 Het verwachte scheidingsresultaat wordt met 160 kg/inw/j en 67% in de eerste 6 maanden van 2021 benaderd. Er kan dus gesteld worden dat de maatregelen het beoogde effect hebben wanneer gekeken naar de mate van afval scheiding. Het uiteindelijke doel is 100 kg/inw/j restafval en een scheidingspercentage van 75%. Dit zal in Fase 2 niet behaald worden. Daarvoor zijn nog verdergaande maatregelen nodig (zie Kadernotitie Afvalbeleid Fase 2), hfst.7);
- 🌱 De toename van de volgende fracties zijn goed geschat of zelfs beter uitgevallen: PMD en textiel;
- 🌱 De stromen 'GFT' en 'OPK' blijven achter bij de verwachtingen. Deze stromen lijken meer aandacht nodig te hebben. Hierbij komt dat GFT in de eerste 6 maanden van 2021 nog geen goed beeld geeft, maar ook omdat de scheiding van GFT door de hoogbouw nog van de grond moet komen. Voor OPK is er sprake van een jaarlijkse afname van het aanbod door digitalisering van de maatschappij. De mate van scheiding behoeft hier aandacht om te zien of er sprake is van verbetering (zie 2.2.2);
- 🌱 De massa balans is niet sluitend. Uit tabel 2.2. blijkt dat de afname van ongescheiden restafval groter is dan de winst aan gescheiden afvalstromen. Er is omgerekend 30 kg/inw/j (6%) minder afvalaanbod in totaal. Dit is een gebruikelijk effect bij invoering van diftar. Een goede verklaring hiervoor is er niet. De massa balans is niet sluitend te maken omdat niet alle mogelijkheden te meten zijn. Verklaringen voor de afname zijn minder aanbod van bedrijfsafval door het containermanagement (toegangsbeperking tot huishoudelijk afval aanbod door diftar), meer afzet herbruikbare spullen via andere kanalen (kringloop, marktplaats), ongewenste afzet (bijvoorbeeld dump, zwerfafval). De laatste stroom kan wel gemeten worden. De gemeente heeft echter geen aanwijzingen dat de toename hiervan bijzondere aandacht behoeft. Deze is beperkt en verklaart maar een bescheiden deel van de afname.

2.2.2 Mate van afvalscheiding

Met een beschouwing van de inzamelgewichten alleen kan er een scheef beeld ontstaan. Om een duidelijk beeld te krijgen moet er ook gekeken worden naar de mate van afval scheiding per fractie. Tabel 2.4 geeft inzage op de mate van afvalscheiding op basis van de sorteer resultaten die zijn aangeleverd door de Afvalspiegel.

Tabel 2-4: Mate van afvalscheiding per afvalstroom binnen gemeente Helmond (2020 en 2021)

Fractie	2020	2021
Groente- fruit en tuinafval (GFT)	50%	65%
Papier en karton (OPK)	83%	88%
Glas	72%	85%
Textiel	57%	49%
Plastic metalen en drankenkartons (PMD)	47%	67%
Mate van afvalscheiding totaal	53%	67%

*De percentages zijn een gemiddelde van de verschillende wijken van Helmond (op basis van de sorteeranalyses van Afvalspiegel).

Uit deze gegevens valt op te maken dat:

- De scheiding van alle stromen met uitzondering van textiel verbeterd is door het aangepaste afvalbeleid;
- Van al het papier, karton (OPK) en glas dat via huishoudens bij het afval beland respectievelijk 88% en 85% gescheiden wordt aangeboden. Het scheiden van papier, karton (OPK) en glas gaat dus goed;
- Gft-afval voor 65% gescheiden wordt aangeboden. Hier kan dus nog een grote inhaalslag gemaakt worden. Het gaat dan vooral om het voorkomen en goed scheiden van voedselresten (de Gf-stroom);
- De scheiding van textiel kan verbeterd worden, er belandt relatief veel van het textiel in het restafval;
- Er nog relatief veel van de plasticverpakkingen en drankenkartons (PMD) in het restafval beland (weinig gewicht, maar wel veel volume);
- In totaal ca. 68% van het totale afvalaanbod door een huishouden gescheiden wordt aangeleverd. Daarmee wordt de VANG-doelstelling op het gebied van afvalscheiding (75% afvalscheiding per 2020) nog niet gehaald. Verbetermogelijkheden betreffen met name de inzameling voor gft-afval, textiel en plastic, metalen en drankenkartons (PMD).

2.2.3 Effect van de Corona crisis

In de beschouwing van de voorgaande paragrafen zijn de cijfers van de eerste 6 maanden van 2021 vergeleken met die van 2021. Hierbij is uitgegaan van de daadwerkelijke inzamelcijfers. Door de Corona crisis speelde in 2020 al een merkbaar effect van deze crisis op het afvalaanbod. Er werd duidelijk meer afval ingezameld in de maanden maart t/m mei dan in het jaar daarvoor. De corona crisis heeft dus een effect op deze tussentijdse evaluatie. Het is bij het opstellen van dit rapport niet goed mogelijk dat effect precies te duiden, omdat de crisis nog altijd voortduurt. Blink heeft echter het volgende effect waargenomen, als de cijfers van maart t/m mei 2020 (Blink-breed) vergeleken worden met die van 2019:

- Er wordt meer PMD ingezameld dan voorgaand jaar in dezelfde periode (+ca 12%);*
- Er wordt meer GFT ingezameld dan voorgaand jaar in dezelfde periode (+ca15%);*
- Er wordt meer restafval ingezameld dan voorgaand jaar in dezelfde periode (+ca 6%).*

Dit effect komt neer op 26 kg/inw/j meer afvalaanbod als gevolg van de Corona crisis. Het verklaart dus deels de niet sluitende massabalans. Het betekent mogelijk ook dat de relatief beperkte stijging van het GFT-afval (12 kg/inw/j) zonder het Corona effect beduidend groter is (25 kg/inw/j).

2.2.4 Verbeteren van de GFT inzameling

Bij de hoogbouw zamelen we nu nog geen groente-, fruit- en tuinafval (gft) apart in. Hoogbouwbewoners moeten dat nu nog noodgedwongen bij het restafval doen. Daarom betalen zij dit jaar één vast tarief per huishouden. Dit bedrag staat gelijk aan 14 keer het legen van een 140 liter restafvalcontainer.

In de loop van 2021 start de gemeente bij appartementen en Brandevoort de Veste met de inzameling van groente-, fruit- en tuinafval (gft). Dat gebeurt stapsgewijs per locatie. De bewoners worden van tevoren geïnformeerd over de aparte gft-inzameling en de gevolgen voor hun restafvalinzameling. Het effect hiervan is in 2022 meetbaar.

Als uiteindelijk ook bij de hoogbouw de gescheiden inzameling van GFT mogelijk is en dit ook hier kan worden ingevoerd, zal dit naar verwachting een positief effect hebben op de scheidingsresultaten en de afname van het ongescheiden restafval.

2.2.5 De GRIP wagen

Blink is gestart met de inzet van een GRIP-wagen. GRIP staat voor Grondstoffen Inlever- en Informatiepunt. De GRIP-wagen is een variant van de KCA-wagen. Het maakt de gemeente zichtbaar en promoot ook het gescheiden inzamelen van klein materiaal, dat anders in het restafval belandt. In combinatie met een doorlopende campagne kan een dergelijke inzameldienst heel nuttig zijn. De GRIP wagen heeft inmiddels twee maal een week (in april en juli) op diverse plaatsen in Helmond gestaan. De bevindingen hiervan zijn:

- In de inzamelweek in april zijn er 906 bezoekers in 5 dagen bij de GRIP wagen gekomen. Gezamenlijk brachten zij 9.208 kg gescheiden afval. Dit komt neer op 0,1 kg/inw/week inzet;
- In de inzamelweek in juli zijn er 644 bezoekers in 5 dagen bij de GRIP wagen gekomen. Gezamenlijk brachten zij 4.610 kg gescheiden afval. Dit komt neer op 0,05 kg/inw/week inzet;
- In Juli waren er minder bezoekers. De aankondiging stond pas vanaf dinsdag in de app en heeft niet op facebook gestaan. Het was ook slecht weer. Bezoekers geven aan dat de bekendheid hiermee nog te klein is;
- Afvalcoaches zijn er bij geweest en er is twijfel of dit zinvol is. De mensen die komen, zijn al bewust bezig;
- De inwoners brengen nog veel KCA. Het ligt daarmee voor de hand om de inzet van de KCA wagen te verbreden met/naar een GRIP wagen, waar ook KCA kan worden ontvangen;
- Naast KCA werden elektrische apparaten, ijzer, hout en piepschuim het meest aangeboden;
- Glas en textiel werd het minst aangeboden.

Het is duidelijk dat inwoners nog moeten wennen aan de GRIP wagen. Het aantal bezoekers kan hoger en het aanbod van afvalstoffen kan hoger. Een inzet van 4x per jaar is mogelijk te laag om de wagen goed bekend te maken en van de mogelijkheden gebruik te kunnen maken. Dit verdient heroverweging, in samenhang met de inzet van de KCA wagen.

2.3 Kosten

De uitrol van het afvalbeleid zou naar verwachting een investering van circa €500.000, - euro betekenen. Hiermee zou, naast een positieve verandering in de afval productie, een daling van maximaal €9, - per huishouden op de heffing behaald worden (zie bijlage 1). Tabel 2-5 geeft een weergave van de gemaakte kosten voor kwartaal 1.

Tabel 2-5 overzicht van de gemaakte kosten in kwartaal 1 voor de jaren 2020 en 2021

Kosten Q1	2020		2021	
Inzameling restafval	€	189.726	€	150.903
Inzameling GFT	€	84.877	€	95.967
Inzameling PMD	€	60.507	€	95.644
Inzameling Papier	€	45.700	€	53.050
Indirecte kosten+fee	€	82.000	€	82.000
Overigen	€	10.000	€	10.000
Totaal	€	472.810	€	487.564
Verwerking & Transport (kosten)				
Restafval	€	459.545	€	309.470
GFT	€	103.935	€	125.970
PMD	€	-110.495	€	-168.315
Papier	€	-43.900	€	-47.400
Totaal	€	409.085	€	219.725
PMD zakken kosten	€	12.628	€	19.236
Gesaldeerd	€	894.523	€	726.525

Tabel 2-5 geeft een voorlopige inzage in de gemaakte kosten in het eerste kwartaal. Uit deze gegevens blijkt een kostenvoordeel van € 167.988 (verschil 'gesaldeerd'). Omgerekend betekent dit een kostenvoordeel per huishouden van € 4, - per kwartaal. Een dergelijk kostenvoordeel van € 16, - op jaarbasis is hoger dan verwacht en moet als een positieve richting geïnterpreteerd worden. Niet alle kosten zullen in deze fase echter al in beeld zijn. Wel kan gesteld worden dat de verwachte maximale € 9, - daling van de afvalstoffenheffing haalbaar lijkt.

3. Conclusie

De gemeente Helmond heeft in 2020 het fase 2 afvalbeleid vastgesteld. De aanpassingen hebben tot doel dat er meer gescheiden afval wordt ingezameld en het restafvalaanbod afneemt. Het diftar systeem is in 2021 voor de laagbouw ingevoerd. Dit is gepaard gegaan met een verhoging van de communicatie en de inzet van een GRIP-wagen en afval coaches. Ook zijn er aanpassingen doorgevoerd op de milieustraat, waardoor het bezoek beperkt wordt tot inwoners van Helmond. In deze tussentijdse evaluatie wordt het effect van de genomen maatregelen geëvalueerd. Tabel 3-1 geeft een overzicht van de genomen maatregelen, de verwachtingen en de observaties.

Tabel 3-1 Verwachting en resultaat van het afvalbeleid fase 2 in de eerste 6 maanden van 2021.

Maatregel	Verwachting	Resultaat
Verhogen communicatie	Ter ondersteuning van het beleid, doelgericht en frequenter communiceren.	Een communicatieplan is gereed en wordt reeds uitgevoerd.
Diftar alleen voor de laagbouw	Scheidingspercentage van 68% en gemiddeld 152 kg/inw/j restaval	Scheidingspercentage van 67% en gemiddeld 160 kg/inw/j
GFT inzameling verbeteren	17 kg/inw/j betere scheiding, met name voor de hoogbouw en appartementen.	Gerealiseerd 12 kg/inw/j verbetering. Scheiding voor de hoogbouw is gepland voor het najaar van 2021.
Inzet afvalcoach + GRIP wagen	Hogere mate van afvalscheiding + verbetering van het straatbeeld.	2*1 week inzet leverde 0,75 kg/inw/j op. Er kwamen 1.550 bezoekers langs. De bekendheid is nog gering en kan verbeterd worden in samenhang met de KCA-wagen.
Verscherpt toezicht Milieustraat	Lager aanbod grof afval op de milieustraat	Verlaging van grof restafval van 47 kg/inw/j naar 27 kg/inw/j.
Alle maatregelen	Verlaging kosten per huishouden van 7,40 tot 9 per jaar.	Verlaging kosten per huishouden van 4, - in het eerste kwartaal.

Uit de resultaten blijkt dat de gemeente Helmond goed op weg is naar de beoogde doelstelling van het aangepaste afvalbeleid fase 2. Er kan worden gesteld dat de doelstellingen zullen worden behaald in 2021/2022. Als dat het geval is, kan in 2022 al verder gekeken worden naar vervolgmaatregelen, om uiteindelijk de gestelde VANG doelen te halen.

Bijlage 1: Vastgesteld beleid Fase 2

Het beleid is vastgesteld op basis van de Kadernotitie Afvalbeleid Fase 2; Projectrapportage. d.d. 20-08-2020. Het onderstaande is overgenomen uit de bestuurlijke samenvatting, en geeft het beleid weer.

Het gehele pakket aan maatregelen voor fase 2 van het afvalbeleid is in dit rapport verder onderbouwd en ziet er samengevat als volgt uit:

Fig.: Voorstel voor de te nemen maatregelen in fase 2

Maatregel	Effect Scheidings% en aanbod restafval	Effect Kosten €/jaar (t.o.v. geen maatregel)	Effect Service (waardering)
Verhogen communicatieve inzet	? %; ? kg/inw*	Meegenomen in Diftar	+++
Diftar als inzamelstrategie +	68%; 152 kg/inw	-7,40 €/hh/j tot -9 €/hh/j	+/-
+GFT inzameling verbeteren	71%; 135 kg/inw	+ 6 €/hh/j	+
+Inzet GRIP-wagen en afvalcoach	? %; ? kg/inw*	Meegenomen in Diftar	+++
+Optimalisatie van de milieustraat	Meegenomen in Diftar	Reeds ingezet	-

+hierbij moet gedacht worden aan een tarief van 4 tot 6€ per lediging van de restafval container in combinatie met een lager vast tarief voor de afvalstoffenheffing. De tariefstelling dient in zijn geheel kostendekkend te zijn en komt later aan de orde.

*Het effect is onvoorspelbaar, maar uiteindelijk helpen inzamelvarianten niet meer en moeten de bewoners het gaan doen. Middels deze maatregelen wordt daar doorlopend op ingezet.

Uit de tabel volgt dat de maatregelen zullen leiden tot minimaal 71% scheidingsrendement en 135 kg/inw restafval. Hierbij is er een direct effect van Diftar te verwachten in het jaar van invoering, en een meer geleidelijke groei effect in de daarop volgende jaren voor de overige maatregelen. De effecten op de afvalstoffenheffing zijn met uitzondering van de maatregelen ter verbetering van de GFT inzameling meegenomen in de Diftar berekening. Gezamenlijk zullen zij resulteren in een zeer beperkt effect (-1,40 €/hh/j) ten opzichte van een 0-variant, waarin geen maatregelen worden genomen. Er kan dus gesteld worden dat de maatregelen voor fase 2 kostenneutraal kunnen worden ingevoerd.

Om de doelstelling in 2025 te halen zullen de inwoners beter moeten gaan scheiden dan in de tabel aangenomen is. Het gedrag is onvoorspelbaar, maar met de keuze voor Diftar, de voorgestelde communicatieve maatregelen en de inzet van een GRIP wagen met afvalcoach mag ervan worden uitgegaan dat er een voldoende positief effect zal zijn. Ook heeft de gemeente nog verdergaande opties voor een vervolgfase (fase 3 van het afvalbeleid) achter de hand mocht dit nodig zijn. De belangrijkste hiervan is de mogelijkheid om de frequentie van inzameling van restafval te verlagen naar een maal per drie of vier weken, als inwoners eenmaal gewend zijn aan het nieuwe systeem.

The background of the page is a complex geometric pattern composed of various shades of green (light, medium, and dark) and white. The shapes are primarily triangles and hexagons, arranged in a way that creates a sense of depth and movement. The pattern is asymmetrical, with some shapes extending towards the corners of the page.

JMA

Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist
T. 030 699 15 99 - info@jma.nl
www.jma.nl